

PODACI I INFORMACIJE O FINANSIJSKOM STANJU I
POSLOVANJU – javno objelodanjivanje za 2019. godinu

**PODACI I INFORMACIJE O FINANSIJSKOM STANJU I
POSLOVANJU UNIVERSAL CAPITAL BANK AD PODGORICA
– javno objelodanjivanje za 2019. godinu**

Pripremio		Razmatrao	Odobrio
Velibor Borović Ovlašćeno lice za praćenje usklađenosti poslovanja sa propisima		Odbor za reviziju	Odbor direktora
Datum	Jun 2020	24.06.2020. godine	30.06.2020. godine

S a d r Ź a j

S a d r Ź a j.....	2
I UVODNE NAPOMENE.....	4
II PREDMET OBJELODANJIVANJA	4
1. Finansijski iskazi.....	4
2. Strategije i politike upravljanja rizicima.....	5
2.1. Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika	5
2.2. Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima	6
2.3. Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika	6
2.4. Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika i strategije i procesi za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika i ublažavanja rizika	7
3. Konsolidacija.....	8
4. Sopstvena sredstva.....	8
5. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala	11
5.1. Sažet opis metodologije koje banka koristi za procjenu adekvatnosti internog kapitala banke...11	
Metode i procedure kojima banka procjenjuje materijalnost rizika	11
5.2. Potrebni kapital za održavanje tekućih i budućih aktivnosti.....13	
5.4. Potrebni kapital za tržišne rizike.....13	
5.5. Potrebni kapital za operativne rizike	14
5.6. Potreban kapital za rizik zemlje.....14	
5.7. Potreban kapital za druge rizike	14
6. Kreditni rizik.....15	
6.1. Definicija dospjelih nenaplaćanih potraživanja i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju „C“ ili niže).....15	
6.2. Opis metoda usvojenih za utvrđivanje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke/ispravki vrijednosti	15
6.3. Ukupan iznos izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekata tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama izloženosti	17
6.4. Podjela izloženosti po geografskim područjima razvrstanim na bazi značajnih kategorija izloženosti banke (opštine)	20
6.5. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti ili tipovima drugih ugovornih strana, razvrstana na kategorije izloženosti.....21	
7. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti	23
Obrazac PBA- Izvještaj o ponderisanoj bilansnoj aktivi	23
8. Rizik druge ugovorne strane	30
9. Operativni rizik.....30	
10. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica	30
11. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige	30

12.	Sekjuritizacija.....	30
13.	Tehnike ublažavanja kreditnog rizika.....	30
13.1.	Politike i procesi za korišćenje bilansnog i vanbilansnog netiranja	30
13.2.	Politike i procesi za priznavanje i upravljanje kolateralom	31
13.3.	Opis osnovnih vrsta kolaterala kojim se banka koristi.....	31
13.4.	Glavne vrste garanata/jemaca i drugih pružalaca kreditne zaštite za kreditne derivate i njihovu sposobnost	32
13.5.	Informacije o koncentracijama tržišnog i kreditnog rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika	32

I UVODNE NAPOMENE

Podaci i informacije o finansijskom stanju i poslovanju Universal Capital Bank AD Podgorica – javno objelodanjivanje za 2019. godinu je dokument sačinjen u skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka ("Službeni list" RCG, br. 2/12), u daljem tekstu Odluka.

Universal Capital Bank AD Podgorica (u daljem tekstu Banka) u ovom dokumentu, u skladu sa članom 2 i članom 3 Odluke objavljuje materijalno značajne informacije o svom finansijskom stanju i poslovanju. Materijalno značajna je informacija čije bi neobjelodanjivanje ili pogrešno javno objelodanjivanje moglo promijeniti procjenu ili poslovnu odluku lica koje se koristi tim informacijama za uspostavljanje ili nastavljanje poslovnog odnosa sa Bankom.

U ovom dokumentu nijesu objelodanjene zaštićene i povjerljive informacije, odnosno informacije čije bi javno objelodanjivanje ugrozilo konkurentsku poziciju banke i informacije koje se odnose na lica koja stupaju u ugovorne odnose sa bankom, a čija povjerljivost je obavezujuća za Banku.

II PREDMET OBJELODANJIVANJA

Predmet javnog objelodanjivanja za 2019. godinu (utvrđen Odlukom, član 5 do član 17) su podaci i informacije koji za osnov imaju podatke i informacije i/ili su u vezi sa:

- Finansijskim iskazima Banke za 2019. godinu,
- Strategijama i politikama upravljanja rizicima,
- Konsolidacijom Banke,
- Sopstvenim sredstvima,
- Potrebnom kapitalom i procjenom adekvatnosti internog kapitala,
- Kreditnim rizikom,
- Standardizovanim pristupom za ponderisanje izloženosti,
- Rizikom druge ugovorne strane,
- Operativnim rizikom,
- Trajnim ulaganjima u kapital drugih pravnih lica,
- Izloženosti riziku kamatne stope iz bankarske knjige,
- Sekjuritizacijom, i
- Tehnikama ublažavanja kreditnog rizika.

1. Finansijski iskazi

Banka objavljuje Izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja u skraćenom obliku shodno odredbama člana 100, stav 3, Zakona o bankama („S.list CG“ br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) i u skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka.

Izvještaj u skraćenom obliku se sastoji od mišljenja revizora o finansijskim izvještajima Banke, Bilansa uspjeha i Bilansa stanja, podataka o sastavu Odbora direktora i stalnih i ostalih radnih tijela Odbora direktora, podataka o menadžmentu Banke, internom revizoru Banke, informacija o

sistemu upravljanja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju i informacija i podataka o osnovnim finansijskim pokazateljima poslovanja.

Finansijski iskazi Banke za 2019. godinu sa mišljenjem Društva za reviziju Crowe MNE doo Podgorica, su u integralnom obliku zvanično objavljeni na internet stranici Banke: www.ucbank.me

2. Strategije i politike upravljanja rizicima

2.1. Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika

Jedan od glavnih strateških ciljeva Banke je razvoj sistema upravljanja rizicima u Banci. Banka je uvidjela značaj, i mišljenja je da je razvoj takvog sistema od izuzetne važnosti naročito imajući u vidu ukupne ekonomske prilike u Crnoj Gori, te normalno i efikasno poslovanje Banke. Imajući to u vidu, Banka je kreirala i usvojila Strategiju upravljanja rizicima za period 2020.-2022. godine, Strategiju upravljanja likvidnošću banke kao i Strategiju upravljanja kreditnim rizikom Universal Capital banke.

Osnovni cilj koji Banka želi da ostvari implementacijom pomenute strategije jeste kreiranje sistema upravljanja rizicima koji omogućava:

- Identifikaciju,
- Mjerenje,
- Monitoring i analizu,
- Kontrolu i minimiziranje svih rizika kojima je Banka izložena.

Pomenuti sistem pored Strategija za upravljanje rizicima u Banci, kao osnovnog elementa sistema na kome se zasnivaju i ostali, čine i politike i procedure za upravljanje pojedinim vrstama rizika, te precizno razgraničene odgovornosti za identifikaciju, mjerenje i analizu rizika u skladu sa pomenutim politikama i procedurama.

Potrebno je istaći da Banka, jednom godišnje, preispituje i adekvatnost sopstvenih Strategija upravljanja rizicima.

Banka je u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima usvojila više internih akata (politike, procedure, metodologije i sl.).

Za izvještavanje i nadzor nad rizicima nadležan je Odbor direktora Banke koji preko Izvršnih direktora Banke nastoji koordinirati sve vrste rizika sa akcentom na: kreditne, operativne i tržišne rizike (u jedinstvenu cjelinu).

2.2. *Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima*

Konačna odgovornost za potpuno i uspješno upravljanje rizicima i njihovo održavanje na utvrđenom kvantitativnom i kvalitativnom nivou je na Odboru direktora koji uspostavlja i održava sistem upravljanja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, utvrđuje politike i procedure za upravljanje svim rizicima i obezbjeđuje da poslovanje Banke bude u skladu sa zakonom, propisima Centralne banke i aktima banke.

Odbor direktora, Odbor za reviziju, stalna radna tijela Odbora direktora (Komitet za upravljanje aktivom i pasivom – ALCO, Kreditni odbor) i izvršni direktori su dužni, u skladu s nadležnostima i odgovornostima iz Zakona o bankama, Statuta Banke i odgovarajućih propisa Centralne banke Crne Gore (CBCG), obezbjeđiti praćenje svih rizika u skladu sa utvrđenim minimalnim standardima za upravljanje rizicima i o istome redovno izvještavati CBCG, u skladu sa propisima.

Služba za nadzor, upravljanje i izvještavanje o rizicima je zadužena za implementaciju okvira i sistema upravljanja rizicima u poslovnim procesima i za razvoj politika i procedura za upravljanje rizicima kao i odgovarajućih relevantnih metodologija i postupaka za njihovo mjerenje. Služba je odgovorna za redovno, pravovremeno i tačno izvještavanje Odbora direktora Banke o svim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

2.3. *Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika*

Služba za nadzor upravljanje i izvještavanje o rizicima, analizira i procjenjuje osnovne kategorije rizika:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik,
- rizik likvidnosti,
- rizik zemlje,
- operativni rizik,
- rizik kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti Banke i
- ostale rizike (reputacioni, rizik koncentracije i dr.).

Kod kreditnog rizika Služba za nadzor i izvještavanje o rizicima:

- vrši kontrolnu analizu kreditnih prijedloga, određuje se o kvalitetu aranžmana, klasifikuje pojedinačni plasman/klijent i utvrđuje nivo rezervacija;
- kontinuirano vrši analizu strukture i kvaliteta cjelokupnog kreditnog portfolia, a uz to redovno sprovodi i stres testiranja (kvartalno) kreditnog rizika i slično;
- prati koncentraciju izloženosti, prati izloženost prema grupi povezanih lica i licima povezanim sa Bankom, pojedinim industrijskim i ekonomskim sektorima, geografskim regionima, kao i druge grupe kredita i ostalih izloženosti koje imaju slične karakteristike rizika;

- vodi računa o diversifikaciji kreditnog portfolija u cilju optimizacije rizika;
- na mjesečnom nivou podnosi ALCO-u i Odboru direktora Banke sveobuhvatan izvještaj o rizicima kojima je Banka izložena, u cilju davanja preporuka za upravljanje rizicima Banke, u okviru koga je elaboriran i kreditni rizik Banke;
- priprema pojedinačne izvještaje u nadležnosti Službe propisane posebnom odlukom CBCG koji se dostavljaju CBCG u skladu sa Zakonom o bankama na mjesečnom i kvartalnom nivou;
- obavlja druge poslove koji su u vezi sa praćenjem, upravljanjem i izvještavanjem o kreditnom riziku.

Služba za nadzor, upravljanje i izvještavanje o rizicima prati tržišni rizik (kroz rizik kamatne stope), valutni rizik, rizik zemlje, rizik likvidnosti i operativne rizike, odnosno:

- mjeri izloženost riziku kamatne stope jedanput kvartalno i to primjenom gap analiza. Banka je dužna da mjeri i prati uticaj rizika kamatne stope na promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige, korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka;
- u cilju minimizacije izloženosti riziku plasmana Banka vrši kategorizaciju banaka;
- stara se o strukturnoj likvidnosti Banke i, u tom smislu, Služba, na mjesečnom nivou: prati ročnu usklađenost sredstava i izvora sredstava, vrši odgovarajuće Gap analize, prati koncentraciju depozita po pojedinim klijentima i po ročnosti, prati varijabilnost depozita i izvještava o poštovanju uspostavljenih limita ročne usklađenosti sredstava i izvora finansiranja, kao i poštovanje drugih interno i eksterno postavljenih limita koji se tiču upravljanja rizikom likvidnosti Banke;
- mjeri izloženost riziku zemlje za sve zemlje u kojima se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika Banke. Banka sve zemlje dužnika rangira u jednu od sljedećih rizičnih kategorija: nerizične zemlje; zemlje niskog rizika; zemlje srednjeg rizika i zemlje visokog rizika, i to minimalno dva puta u toku kalendarske godine, po potrebi i češće, a obavezno prije uspostavljanja kontokorentnih i drugih poslovnih odnosa sa novom bankom ili drugom finansijskom institucijom.

2.4. Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika i strategije i procesi za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika i ublažavanja rizika

Banka je definisala sljedeće politike, procedure i ostala interna akta Banke za ublažavanje rizika:

- Strategija upravljanja likvidnošću banke,
- Strategija upravljanja kreditnim rizikom,
- Politika upravljanja kreditnim rizikom,
- Metodologija za procjenu obezvređenja i očekivanog gubitka po Međunarodnom standardu finansijskog izvještavanja 9,
- Metodologija bonitetne klasifikacije,
- Smjernice kojima se propisuju vrste i tehnike ublažavanja kreditnog rizika,
- Smjernice za detaljnu kategorizaciju visokorizičnih izloženosti,
- Politika upravljanja rizikom likvidnosti,
- Plan upravljanja likvidnošću u slučaju ugrožene likvidnosti,
- Politika upravljanja operativnim rizikom,
- Politika praćenja usklađenosti poslovanja,
- Kreditno garantni i depozitni poslovi - operativna procedura,
- Politika upravljanja rizikom zemlje,
- Politika upravljanja tržišnim rizikom,
- Outsourcing politika Universal Capital banke,
- Procedura upravljanja operativnim rizikom,
- Procedura - kreditno rizični poslovi,

- Procedura za testiranje izloženosti kreditnom riziku primjenom stres scenarija,
- Procedura za naplatu potraživanja po osnovu kreditnih plasmana u kašnjenju,
- Procedura za identifikovanje, evidentiranje i praćenje povezanih lica i lica povezanih sa bankom,
- Procedura za testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija,
- Stres testiranje rizika kamatne stope iz bankarske knjige Universal Capital Banke AD Podgorica (za potrebe izračunavanja dodatnih zahtjeva za internim kapitalom u skladu sa ICCAP-om),
- Metodologija za utvrđivanje potrebnog kapitala za rezidualni rizik,
- Metodologija za utvrđivanje potrebnog kapitala za rizik koncentracije,
- Metodologija identifikacije i praćenja rizika u informacionom okruženju,
- Metodologija za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita,
- Metodologija obračuna potrebnog kapitala za rizik kamatne stope,
- Metodologija obračuna potrebnog kapitala za reputacioni rizik,
- Strategija upravljanja rizicima za period 2020.-2022.godine,
- ICAAP - Proces procjene adekvatnosti internog kapitala,
- Katalog materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena,
- Strategija postupanja sa nekvalitetnim kreditima Universal Capital Bank AD Podgorica za period 2020.-2022.godine,
- Operativni ciljevi postupanja sa nekvalitetnim kreditima Universal Capital Bank AD Podgorica,
- Pravilnik o osnovama sistema internih kontrola.

3. Konsolidacija

U skladu sa članom 134. Zakona o bankama („Sl. list CG“, br. 17/08, 44/10, 40/11, 73/17) u konsolidovane finansijske izvještaje bankarske grupe ne uključuju se podređeni članovi bankarske grupe, čiji je bilans stanja manji od 1% bilansa stanja nadređenog člana grupe. Pošto Banka, na 31.12.2019. godine, pod kontrolom ima jedan podređeni entitet, i ispunjava uslov iz člana 134. Zakona o bankama, nema obavezu da sastavlja konsolidovane finansijske izvještaje.

4. Sopstvena sredstva

Sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir osnovnog kapitala Banke i dopunskog kapitala Banke, umanjen za odbitne stavke (Odluka o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG“, br. 38/2011 i 55/12).

Sopstvena sredstva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine iznose EUR 12,381 hiljada (31. decembra 2018. godine iznosila EUR 11,606 hiljada).

I/A	Osnovni elementi sopstvenih sredstava	Pozicija	Iznos
1.	Uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije	1	12,122
2.	Naplaćene emisije premije, isključujući emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija	2	

3.	Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)	3	
3.a	Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama	3a	
4.	Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odlukuda bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove	4	1,661
5.	Dobit u tekućoj godini (ukoliko su ispunjeni uslovi iz čl 4 Odluke o adekvatnosti kapitala)	5	
6.	Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, utvrđen u skladu sa stavovima 5 i 6 člana 4 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka	6	540
7.	Ukupno (pozicije 1+2+3+3a+4+5+6)	7	14,323
I/B Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala			
1.	Gubitak iz prethodnih godina	8	
2.	Gubitak iz tekuće godine	9	
3	Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)	10	502
4	Nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući povlašćene kumulativne akcije	11	
5.	Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	12	364
6.	Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	13	2,076
7	Iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke	14	
8	Ukupno (pozicije 8+9+10+11+12+13+14)	15	2,942
I/C Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 7-15)			
16		16	11,381
II/A Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital			
1.	Nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija	17	
2	Naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija	18	
3.	Iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive	19	
4	Subordinisani dug (za koji su ispunjeni uslovi iz člana 6 Odluke)	20	1,000
5	Hibridni instrumenti (za koje su ispunjeni uslovi iz člana 7 Odluke)	21	
6	Revalorizacione rezerve	22	
7.	Ukupno (pozicije 17+18+19+20+21+22)	23	1,000
II/B Odbitne stavke pri izračunu dopunskog kapitala			
1.	Stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije	24	
2.	Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital	25	
3.	Ukupno (pozicije 24+25)	26	0
II/C Dopunski kapital (dopunski elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 23-26)			
27		27	1,000
II/D Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva član 8 Odluke			
28		28	1,000
IIIA Sopstvena sredstva (osnovni kapital+dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva)prije odbitnih stavki			
29		29	12,381
III/B Odbitne stavke od sopstvenih sredstava			
1.	Direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	30	
2.	Ulaganje banke u subordinisani dug i hibridne instrumente druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u kojoj banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala te institucije	31	
3.	Direktna ili indirektna ulaganja u druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u iznosu do 10% njihovog kapitala i ulaganja u subordinisani dug i hibridne instrumente koja nijesu obuhvaćena tačkom 2 ovog stava ukoliko prelazi 10% iznosa sop	32	
4	Direktna ili indirektna ulaganja u akcije društva za osiguranje, društva za reosiguranje ili osiguravajuće holding kompanije u iznosu većem od 10% kapitala tog društva, odnosno	33	

	kompanije		
5	Iznos direktnog ili indirektnog ulaganja u pravno lice koje se bavi nefinansijskom poslovnom aktivnošću koji prelazi 10% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	34	
6	Iznos ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u pravna lica koja se bave nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koji prelazi 30% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	35	
7	Potraživanja od pravnih lica i potencijalne obaveze prema pravnim licima povezanim sa bankom, ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljene pod uslovima koji su povoljniji u odnosu na uslove koji se primjenjuju prema drugim licima koja	36	
8	Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijedene akcijama drugih banaka ili drugih kreditnih ili finansijskih institucija koje se ne kotiraju na priznatim berzama iz Priloga 1 Odluke	37	
9	Iznos izloženosti po osnovu sekjuritizacijskih pozicija, koji je u skladu sa dijelom ove Odluke kojim se uređuje sekjuritizacija, utvrđen kao odbitna stavka od sopstvenih sredstava.	38	
III/C	Ukupno odbitne stavke od sopstvenih sredstava (pozicije 30+31+32+33+34+35+36+37+38)	39	0
IV	Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 39)	40	11,381
V	Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 39)	41	1,000
VI	Osnovni kapital po potrebi umanjen stav 3 člana 9 Odluke	42	11,381
VII	SOPSTVENA SREDSTVA (Osnovni kapital + Dopunski kapital) (V+VI)	43	12,381

Koeficijent solventnosti Banke na dan 31. decembra 2019. godine iznosi 20,08%. (31. decembra 2018. godine - 25,40%) i veći je od propisanog minimuma (10%).

	(000 Eura)	
	31.dec.18	31.dec.19
Ostvareni pokazatelji poslovanja		
Osnovni kapital	6,582	11,381
Dopunski kapital	5,024	1,000
Sopstvena sredstva	11,606	12,381
Ponderisana bilansna aktiva	34,829	46,074
Ponderisane vanbilansne stavke	1,683	4,288
Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke po MSFI 9	604	540
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	37,116	50,902
Potreban kapital za tržišne rizike	0	0
Potrebni kapital za operativne rizike	559	688
Potrebni kapital za rizik zemlje	1,884	2,098
Potrebni kapital za druge rizike	1,105	1,779
Koeficijent solventnosti Banke	25,40 %	20,08 %

5. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala

5.1. Sažet opis metodologije koje Banka koristi za procjenu adekvatnosti internog kapitala banke

Viši menadžment i Odbor direktora Banke je odgovoran za primjenu ICAAP-a na nivou Banke. U okviru ICAAP-a Viši menadžment i Odbor direktora obavljaju sljedeće zadatke:

- Definišu korporativne ciljeve i Strategiju za upravljanje rizicima, definišu rizični profil Banke, uspostavljaju odgovarajuće procedure i procese, uključujući i dokumentaciju;
- Definišu Strategiju i procedure kojima se zadovoljavaju zahtjevi za kapitalom i osigurava raspodjela kapitala shodno rizicima;
- Osigurava dostavljanje informacija o svim strategijama i procedurama svim zaposlenima;
- Uspostavlja odgovarajući sistem interne kontrole, posebno u pogledu ICAAP-a;
- Uspostavlja funkcionalne i organizacione raspodjele odgovornosti i upravljanje konfliktom interesa;
- Obezbeđuje da svi zaposleni imaju neophodne kvalifikacije;
- Obezbeđuje da se najmanje jednom godišnje vrši preispitivanje sistema, procedura i procesa i izvrši njihovo prilagođavanje ako je potrebno.

Viši menadžment Banke na ALCO komitetu razmatra Strategiju upravljanja rizicima, procedure za proces procjene internog kapitala Banke, sam potupak procjene internog kapitala Banke, te osigurava suštinsku svrhu ICAAP-a. Odbor direktora daje saglasnost na predložena akta i postupke procjene adekvatnosti kapitala.

Metode i procedure kojima Banka procjenjuje materijalnost rizika

Utvrđivanje adekvatnog nivoa kapitala postiže se utvrđivanjem rizičnog profila Banke i pravovremenom identifikacijom internih i eksternih faktora koji mogu uticati na poslovanje Banke. Definisanjem materijalno značajnih rizika Banka određuje maksimalnu - gornju granicu rizika koju je spremna da prihvati, dok na drugoj strani osigurava kontinuirano upravljanje portfoliom, koje pomaže realnijem sagledavanju potrebnog kapitala za pokriće prirode i nivoa rizičnog portfolia Banke. U procesu procjene adekvatnosti internog kapitala, Banka će identifikovati sve bitne rizike kojima je izložena u poslovanju, a koji postoje u svim poslovima, aktivnostima, procesima i sistemima Banke.

Sve rizike koje je preuzela u poslovanju, Banka dijeli na:

1. Rizike koji su materijalno značajni, a za koje je potrebno imati kapitalno pokriće;
2. Rizike koji su materijalno značajni, a za koje nije potrebno imati kapitalno pokriće;
3. Rizike koji nijesu materijalno značajni.

Procjena materijalnosti rizika zasniva se na sljedećim fazama:

1. Identifikaciji rizika;
2. Metodama mjerenja rizika;
3. Upravljanje i kontrola rizika;
4. Trenutni i budući indikatori materijalnosti rizika, kao i ukupna procjena materijalnosti rizika;
5. Obuhvat rizika unutra ICAAP-a.

Metodologija koju Banka koristi za procjenu materijalnosti rizika definisana je Katalogom materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena u poslovanju. Služba za nadzor, upravljanje i izvještavanje o rizicima nadležna je za procjenu materijalnosti rizika.

1. Identifikacija rizika je prvi i ključni korak procesa upravljanja rizicima.
2. Mjerenje rizika - usklađeno je sa veličinom i volatilnošću pojedinih vrsta rizika kojima je

Banka izložena.

3. Upravljanje i kontrola rizika - Banka nastoji da rizicima upravlja proaktivno. Moguće je značajno uticati na materijalnost rizika sa smanjenjem uticaja rizičnih faktora na pojedini rizik. Rizik je moguće prihvatiti, umanjiti, izbjeći, prenijeti na druge (npr. Osiguravajuće kuće).
4. Indikatori materijalnosti rizika - analiziraju se za pojedini rizik, na način što se posmatra istorijska osnova (prethodnih 12 mjeseci), kao i vrši procjena pojedinih indikatora za naredni period (narednih 12 mjeseci).
5. Obuhvat rizika u okviru ICAAP-a - podrazumjeva uključivanje svakog pojedinačno značajnog rizika u okviru ICAAP-a, bez obzira da li se to vrši putem povećanja kapitalnih zahtjeva ili putem upravljačkih i kontrolnih mehanizama.

Materijalnost samog rizika svrstana je u neku od sledećih kategorija:

- Nevjerovatna,
- Niska,
- Srednje vjerovatna,
- Visoka.

Postoje 4 metode mjerenja rizika u Banci u okviru ICAAP-a:

- Regulatorna metoda (jednostavna ili standardna);
- Ostale kvantitativne metode koje predstavljaju dobru bankarsku praksu (Metodologije, scenario analize, i dr.);
- Ostale kvalitativne metode (stručno prosuđivanje, ekspertsko mišljenje uprave i dr.);
- Nekvantifikovane metode - rizik se ne mjeri (nezavisno od materijalnosti rizik se ne može prikazati kroz kapitalne zahtjeve, ovi rizici se procjenjuju na tradicionalan, kvalitativan način mjerenja).

Banka procjenjuje materijalnost rizika polazeći od jasno definisanih kvantitativnih i kvalitativnih kriterijuma, sažetih u 4 indikatora rizika, i to: *volumen rizika, osjetljivost rizika, varijabilnost rizika i ostvareni gubitak*. Indikatori se ocjenjuju jednom od sljedećih 5 kategorija, i to: *nema uticaja, nisko, srednje nisko, srednje visoko i visoko*. Primjera radi: ocjena „srednje nisko“ dodjeljuje se indikatoru rizika koji je značajan za Banku, ali postojeća ili očekivana materijalnost rizika ostaje ograničena.

- *Volumen rizika* -odnosi se na izloženost rizicima u smislu udjela ekonomskog kapitala Banke. Za rizike za koje nije moguće kvantitativno mjerenje, određuje se nivo izloženosti rizicima na kvalitativan način, koristeći se stručnim prosuđivanjem;
- *Osjetljivost rizika* - odnosi se na osjetljivost pojedinih vrsta rizika uzimajući u obzir specifične pokretače rizika (struktura i kvalitet kreditnog portfolija, osjetljivost na makroekonomsko okruženje).
- *Varijabilnost (volatilnost) rizika* - utvrđuje se za svaku vrstu rizika, na osnovu različitih pokazatelja. Primjera radi za kreditni rizik varijabilnost se mjeri kroz NPL (non performing loans), PD (probability default - vjerovatnoća nastanka gubitka).
- *Ostvareni gubitak* - odnosi se na nastali gubitak u poslednjih 12 mjeseci. Primjera radi, za kreditni rizik je to kretanje troška rizika (net loan loss provisions).

Banka je definisala 8 različitih ocjena u okviru 4 kategorije rizika.

Materijalnost samog rizika svrstana je u neku od sledećih kategorija:

- Nevjerovatna - ako je izloženost riziku po veličini zanemarljiva;
- Niska - izloženost postoji, ali se ne smatra značajnom s obzirom na ukupan iznos izloženosti rizicima i kapital. Na drugoj strani postoji dobar sistem upravljanja i kontrole;
- Srednje vjerovatna - izloženost riziku je značajna, ali s obzirom na dobar sistem upravljanja i kontrole, izloženost riziku se može tretirati kao „srednja“;

- Visoka - izloženosti koje troše većinu ekonomskog kapitala i koje su po svojoj prirodi najznačajnije s obzirom na poslovni model Banke.

Na osnovu kvantitativne i kvalitativne analize i dogovora između stručnih službi banke, utvrđuje se konačna ocjena materijalnosti za svaku vrstu rizika. Razlozi se moraju adekvatno dokumentovati. Dokumentovanje predstavlja sastavni dio procesa utvrđivanja i procjene materijalnosti rizika.

5.2. *Potrebni kapital za podržavanje tekućih i budućih aktivnosti*

Ukupan kapital Banke na dan 31.12.2019. godine iznosi EUR 18,197 hiljada, a akcijski kapital EUR 12,122 hiljada. Odlukom Skupštine akcionara, hibridni instrumenti u iznosu od EUR 4,024 hiljada su konvertovani u akcijski kapital Banke u novembru 2019. godine. Ukupna sopstvena sredstva Banke na dan 31.12.2019. godine iznose EUR 12,381 hiljada.

5.3. *Potrebni kapital za kreditni rizik za sve kategorije izloženosti*

Svaku izloženost po osnovu stavki bilansa (sa izuzetkom izloženosti koje predstavljaju odbitnu stavku od sopstvenih sredstava i izloženosti za koje se potrebni kapital izračunava primjenom metodologija za izračunavanje potrebnog kapitala za tržišne rizike) Banka razvrstava u jednu od sledećih kategorija (sa odgovarajućim ponderom rizika):

Vrsta izloženosti	Ponder rizika
1 izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	0%-150%
2 izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	20%-50%
3 izloženosti prema javnim državnim tijelima	20%-100%
4 izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0%-50%
5 izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0%
6 izloženosti prema institucijama	20%-150%
7 izloženosti prema privrednim društvima	20%-150%
8 izloženosti prema fizičkim licima i preduzetnicima	75%
9 izloženosti obezbijedene nepokretnostima	35%-100%
10 izloženosti prema neurednim dužnicima	20%-150%
11 visokorizične izloženosti	150%
12 izloženosti po osnovu ulaganja u otvorene investicione fondove	20%-150%
13 ostale izloženosti	0%-150%

Odlukom je detaljno definisano koliki ponder rizika nosi svaka od navedenih kategorija izloženosti, pri čemu se svaka od kategorija dalje dijeli na podkategorije s aspekta pondera rizika, koji u zavisnosti od određenih faktora mogu značajno da variraju unutar određene kategorije (opseg pondera po kategorijama izloženosti je dat za svaku od kategorija izloženosti).

Potrebni kapital za kreditne rizike za sve kategorije izloženosti se dobija dijeljenjem ukupne rizikom ponderisane aktive i ponderisanih vanbilansnih stavki sa 10.

Na 31.12.2019. godine, ponderisana bilansna aktiva je iznosila EUR 46,074 hiljada, dok ponderisane vanbilansne stavke iznose EUR 4,288 hiljada. Negativan efekat primjene novog međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9 (stupio na snagu 01.01.2018.godine) na sopstvena sredstva banke iznosi EUR 540 hiljada. U skladu sa Odlukom o dopunama Odluke o adekvatnosti kapitala banaka (Sl.list CG br.82/2017) pomenuti iznos od EUR 540 hiljada se utvrđuje u periodu od 2018. godine do zaključno sa 2022. godinom, tako da se ukupni iznos negativnih efekata umanjuje za: 5% pri obračunu sopstvenih sredstava u 2018. godini, 15% u 2019. godini, 30% u 2020. godini, 50% u 2021. godini i 75% u 2022. godini.

Iz navedenog slijedi da je potrebni kapital za kreditni rizik iznosio EUR 5,091 hiljada.

5.4. *Potrebni kapital za tržišne rizike*

Banka nema trgovačku knjigu, pa samim tim ni rizike koji proizilaze iz trgovačke knjige, a tu se prije svega misli na pozicijski rizik, rizik poravnanja, rizik druge ugovorne strane. U tržišni rizik spadaju: devizni, pozicijski i robni rizik. Na 31.12.2019. godine Banka nije izložena niti jednom od ovih rizika.

5.5. *Potrebni kapital za operativne rizike*

Za izračunavanje potrebnog kapitala za operativnim rizikom Banka koristi jednostavni metod. Potrebni kapital za operativni rizik izračunava se tako što se osnovica za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik, pomnoži sa koeficijentom 0,15 i dobijeni iznos uveća za 25%. Osnovicu za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik predstavlja prosjek neto kamatonosnih i neto nekamatonosnih prihoda za tri prethodne uzastopne poslovne godine, osim u slučaju godine za koju je zbir neto kamatonosnih i neto nekamatonosnih prihoda banke negativan (ta godina isključuje se iz izračunavanja). Potreban kapital za operativni rizik na dan 31.12.2019. godine iznosi EUR 688 hiljada.

5.6. *Potreban kapital za rizik zemlje*

Potrebni kapital za rizik zemlje utvrđuje se na način da se ukupna neto izloženost prema dužnicima iz zemalja klasifikovanih u određene rizične kategorije ponderiše odgovarajućim ponderima rizika, tako što se za nerizične zemlje koristi ponder 0%, zemlje niskog rizika 50%-100%, zemlje srednjeg rizika 150%-250%, zemlje visokog rizika - minimalno 300%. Ukupan zbir ponderisanih neto izloženosti za sve zemlje dužnika, podijeljen sa 10, predstavlja potreban kapital Banke za rizik zemlje. Potreban kapital za rizik zemlje na dan 31.12.2019. godine iznosi EUR 2,098 hiljada.

5.7. *Potreban kapital za druge rizike*

Banka je procjenu potrebnog kapitala za ostale rizike vršila mjerenjem izloženosti Banke, riziku likvidnosti, riziku kamatne stope, reputacionom riziku, rezidualnom riziku i riziku koncentracije.

Banka je mjerenje potrebnog kapitala za rizik likvidnosti, rizik kamatne stope, reputacioni rizik, rezidualni rizik i rizik koncentracije vršila na bazi interno kreiranih metodologija u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka.

Prema metodologiji Banka svakodnevno prati razliku između likvidne aktive i dospjelih obaveza Banke, definisanih koeficijentom minimalne likvidnosti.

Na bazi dnevnog suficita, odnosno deficita sredstava za izmirivanje obaveza koje ima, Banka utvrđivala potreban kapital za rizik likvidnosti.

Potreban kapital za rizik likvidnosti utvrđuje se na bazi interno kreirane metodologije u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala. Potreban kapital za rizik likvidnosti predstavlja 10% prosječnog dnevnog deficita koji je Banka imala za period od 3 mjeseca. S obzirom da Banka ima visoku likvidnu poziciju, te da nije bilo deficita likvidnosti tokom prethodnog perioda nije bilo izdvajanja potrebnog kapitala za rizik likvidnosti.

Banka mjeri uticaj rizika kamatne stope na promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige, korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka, na bazi koga se utvrđuje i potreban kapital za rizik kamatne stope. Potreban kapital za rizik kamatne stope predstavljaće 10% prosječne rizikom ponderisane pozicije bankarske knjige za period od 3 mjeseca. Ovaj rizik je materijalno značajan za Banku. Banka je na dan 31.12.2019. godine izdvojila EUR 561 hiljada po osnovu rizika kamatne stope koji proizilaze iz bankarske knjige.

Postupak utvrđivanja potebnog kapitala za rizik koncentracije podrazumijeva sledeće korake:

1. Izračun ukupne izloženosti za ciljnu grupu klijenata;
  2. Procenat NPL-a za ove potrebe se računa kao procenat učešća C, D i E klijenata u portfoliu Banke koji isključuje kredite odobrene Vladi kao i kredite pokrivene prvoklasnim kolateralom;
  3. Primjeniti dobijeni procenat NPL-a na izloženost iz tačke 1.;
  4. Na obračunati (potencijalno defaultni) iznos iz tačke 3. primjenjuje se najmanje 20% rezervi te tako dobijeni iznos predstavlja potrebu za izdvajanjem dopunskog kapitala za rizik koncentracije.
- Na dan 31.12.2019. godine po osnovu rizika koncentracije Banka je izdvojila EUR 1,104 hiljada.

Potreban interni kapital za rezidualni rizik izračunava se kao razlika između obracunate ispravke vrijednosti prije i nakon smanjenja vrijednosti kolaterala za 10%

Cap R = EAD*PD*LGD- EAD*PD*LGD (sa korektivnim faktorom)

pri čemu je:

Cap R – Potreban kapital za rezidualni rizik,

EAD*PD*LGD – Očekivani kreditni gubitak,

EAD*PD*LGD – Očekivani kreditni gubitak nakon primjene korektivnog faktora.

Napomena : Kod individualno ocijenjenih klijenata rezidualni rizik je jednak razlici postojećeg obezvređenja i obračunatog u skladu sa korektivnim faktorom (negativnim faktorom) za kolateral u iznosu od 10%.

Potreban kapital za rezidualni rizik na kraju 2019. godine iznosi EUR 102 hiljada.

Za mjerenje reputacionog rizika Banka je razvila sopstvenu metodologiju, koja se zasniva na praćenju određenih indikatora rizika i isti je na nivou od EUR 12 hiljada.

Banka upravlja rizikom usklađenosti kroz usaglašavanje internih akata sa propisima i dobrim standardima poslovanja.

6. Kreditni rizik

6.1. Definicija dospjelih nenaplaćenih potraživanja i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju „C” ili niže)

Dospjelim nenaplaćenim potraživanjima se smatraju sva obračunata potraživanja po odobrenim plasmanima (vidjeti poglavlje 6.3.).

Nekvalitetna aktiva predstavlja aktivu koja je u skladu sa odredbama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom klasifikovana u kategoriju “C” ili niže (“D” i “E”).

Rezervacije za potencijalne gubitke Banka utvrđuje u skladu sa odredbama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama (i njenim izmjenama i dopunama) i internom Kreditnom politikom, odnosno na osnovu urađene finansijske analize komitenta, kvaliteta založenog obezbeđenja, odnosno dana kašnjenja i slično.

6.2. Opis metoda usvojenih za utvrđivanje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke/ispravki vrijednosti

Upravljanje kreditnim rizikom predstavlja dio poslovne politike Banke i može se definisati kao funkcija Banke koja, u načelu, podrazumijeva skup sljedećih aktivnosti:

- identifikaciju izloženosti riziku za sve kategorije sredstava uz procjenu potencijalnih gubitaka,
- procjenu rizika koja obuhvata mjerenje i analizu gubitaka u prošlosti, kako bi se procjenile varijable koje će uticati na budućnost,
- kontrolu rizika u smislu smanjenja ili eliminiranja rizika gubitka primjenom svih vrsta obezbjeđenja,
- finansiranje rizika obezbjeđenjem rezervi, uključujući i osiguranje,
- razvoj administrativnih tehnika i korištenje stručnih znanja (upravljanje rizikom).

Shodno naprijed navedenom upravljanje kreditnim rizikom za tržište ima pristup poslovima kreditiranja:

- selekcijom kreditnih zahtjeva,
- diversifikacijom plasmana,
- primjenom adekvatnih sredstava obezbjeđenja plasmana – kreditnom zaštitom.

Procjena rizika se vrši za svaki plasman i klijenta pojedinačno, s tim što je Banka dužna da najmanje jednom mjesečno vrši klasifikaciju stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore i internim aktima Banke.

6.3. Ukupan iznos izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekatata tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama izloženosti

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", 22/2012, 55/2012, 57/2013, 44/2017, 82/2017), počevši od 01. januara 2018. godine, Banka je uspostavila i primjenila Metodologiju za procjenu obezvređenja i očekivanog gubitka po Međunarodnom standardu finansijskog izvještavanja 9.

Za stavke bilansne aktive i vanbilansa po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, Banka vrši procjenu obezvrijeđenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke).

Cilj MSFI 9 Standarda je procjena očekivanih kreditnih gubitaka i vrednovanje finansijske imovine i obaveza prema kriterijima klasifikacije iz prvog dijela Standarda (Klasifikacija i mjerenje). Standardom se vrši pojednostavljenje, tj. zamjena četiri kategorije finansijske imovine po MRS 39:

- Fer vrijednost kroz bilans uspjeha;
- Krediti i potraživanja;
- Imovina koja se drži do dospjeća (HTM);
- Imovina raspoloživa za prodaju (AFS).

Prilikom procjene vrijednosti obezvređenja finansijskih sredstava, Banka polazi od zahtjeva standarda MSFI 9, i to:

- a. Procjena obezvređenja se bazira na očekivanim gubicima, umjesto na nastalim gubicima;
- b. Očekivani gubici se rade na dvanaestomjesečnom nivou i cjeloživotnom nivou finansijskih instrumenata i u sebi sadrže vjerovatnoćom ponderisane procjene;
- c. Obezvređenje se priznaje kako na pojedinačnoj tako i na grupnoj (portfolio) osnovi;
- d. Obračun obezvređenja za klijente u default-u se bazira na procjeni očekivanih budućih novčanih tokova finansijskog sredstva;
- e. Novčani tokovi finansijskog sredstva koje se vrednuje po amortizovanoj vrijednosti se diskontuju korišćenjem ugovorene efektivne kamatne stope, osim za POCI aktivu;
- f. Vjerovatnoćom ponderisani scenariji obračuna očekivanog gubitka – znači da se u svim fazama obračuna očekivanih gubitaka mora ugraditi i vjerovatnoćom ponderirani scenariji obračuna u minimalno dva tj. tri različita scenarija. Samim tim, za svaku izloženost postoji neka (pa čak i marginalno mala) vjerovatnoća nastanka gubitka;
- g. Neophodno adekvatno modeliranje risk parametara (EAD – izloženosti, PD – vjerovatnoća defaulta, LGD - gubitak po defaultu, CCF – faktor kreditne konverzije) – MSFI 9 pored toga što zahtjeva preciznije parametre za izračun očekivanih gubitaka koje u obzir uzimaju PIT (point-in-time) parametre, nasuprot trenutno definiranih TTC – through the cycle;
- h. Neophodno modeliranje očekivanja budućih kretanja (forward-looking) – prilikom određivanja risk parametara neophodno je uzeti u obzir i kako buduće kretanje makroekonomskih varijabli utiče na kretanje risk parametara Banke;
- i. Kriterijumi za prelazak u faze – MSFI 9 obzirom na određenje da u dijelu prihodujućeg portfolija postoji i faza 2 tj. faza u koju se svrstavaju izloženosti sa povećanim kreditnim rizikom od trenutka odobravanja do trenutka izvještavanja, neophodno je da Banka definiše kriterijume na osnovu kojih će prepoznavati izloženosti sa povećanim kreditnim rizikom u svim segmentima umanjenja vrijednosti finansijskih instrumenata;
- j. Obračun kamatonosnog prihoda na nekvalitetnu aktivu definiše se da se radi na principu amortizovanog troška.

Rezervisanje za kreditne gubitke, kako je opisano u ovom dokumentu pokriva finansijsku imovinu

klasifikovanu kao krediti i potraživanja koja se vode na amortizovanom trošku i srodnih bilansnih i vanbilansnih izloženosti.

Banka je dužna da, zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavku aktive klasifikuje u jednu od slijedećih klasifikacionih grupa:

Klasifikaciona grupa A (Dobra aktiva) - klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu (0%, do 30 dana);

Klasifikaciona grupa B (Aktiva sa posebnom napomenom), sa podgrupama B1 i B2 - klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate (B1-2%, od 31 do 60 dana, B2-7% od 61 do 90 dana).

Klasifikaciona grupa C (Substandardna aktiva), sa podgrupama C1 i C2 - klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu (C1 - 20%, 91 do 150 dana, C2 - 40%, 151 do 270 dana).

Klasifikaciona grupa D (Sumnjiva aktiva) klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna (70%, 271 do 365 dana).

Klasifikaciona grupa E (Gubitak) klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Na stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke Banka obračunava rezervacije za potencijalne gubitke, primjenom slijedećih procenata, i to: A-0%, B1-2%, B2-7%, C1-20%, C2-40%, D-70% i E-100% (100%, preko 365 dana).

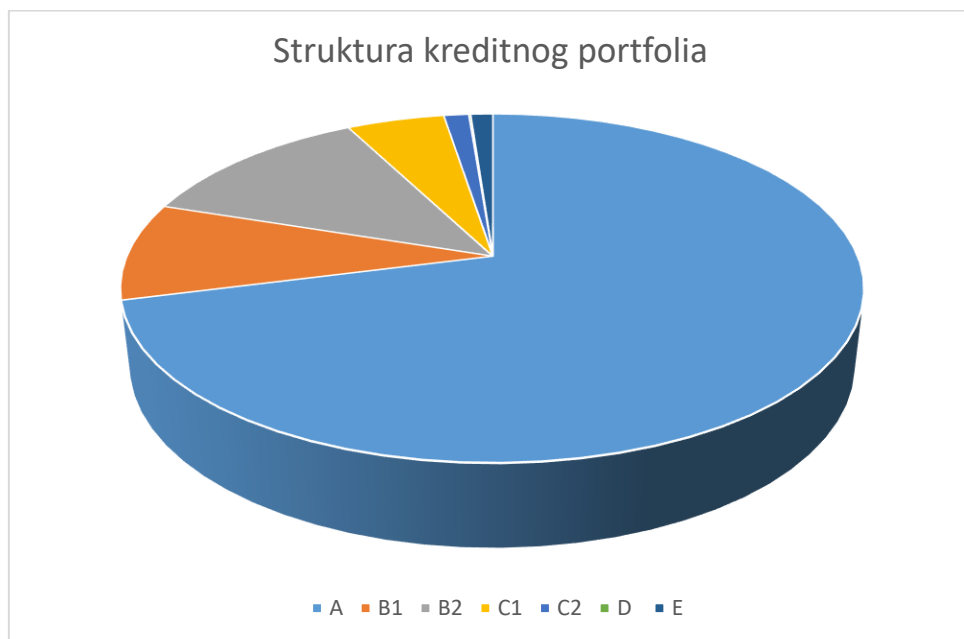
Obračun rezervacija vrši se na mjesečnoj osnovi.

Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, izračunatog primjenom sopstvene metodologije. Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke predstavlja odbitnu stavu od sopstvenih sredstava banke.

Banka je razvila sveobuhvatnu strategiju postupanja sa nekvalitetnim kreditima za period od tri godine i utvrdila godišnje ciljeve vezane za smanjenje nivoa nekvalitetnih kredita (operativni ciljevi). Nekvalitetnim kreditima smatraju se krediti koje je Banka primjenom propisanih kriterijuma iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom klasifikovala u klasifikacionu grupu „C“, „D“ ili „E“. Ova Strategija ima za cilj da kroz adekvatno praćenje strukture i kvaliteta kreditnog portfolija i kreditnog rizika koji proizilazi iz kreditnog portfolija, obezbijedi adekvatno upravljanje nekvalitetnim kreditima. Pozitivni efekti koje Banka ostvaruje odnose se na povećanje stabilnosti putem smanjenja nivoa rezervacija, povećanja razumne vjerovatnoće otplate kredita, a u krajnjem uspostavljanje djelotvornijeg sistema upravljanja rizicima što doprinosi očuvanju kapitala i b) ublažavanje gubitaka - posredstvom djelotvornog restrukturiranja (održivi zajmoprimci) i brzine oporavka.

Struktura kreditnog portfolia na dan 31.12.2019. godine:

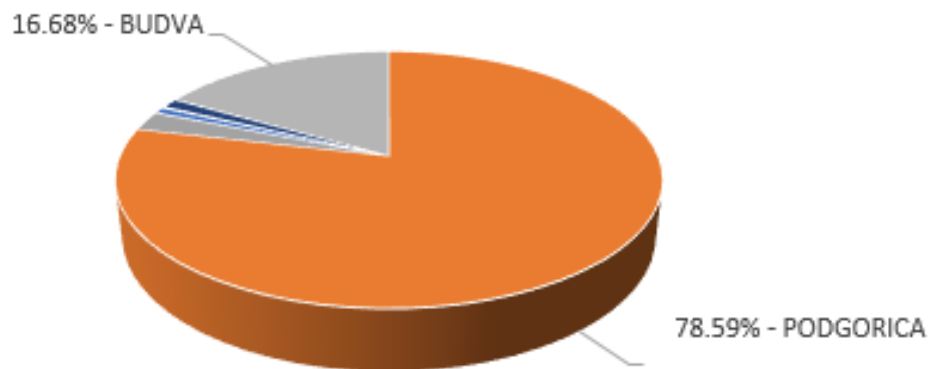
Ukupno kategorija	Ukupno	% portfolija	Rezervacije za potencijalne kred.gubitke	Ispravke Glavni Dug
A	64,453	70.99	322	174
B1	8,228	9.06	197	373
B2	11,207	12.35	784	483
C1	4,592	5.06	917	443
C2	1,173	1.29	469	105
D	90	0.10	63	71
E	1,044	1.15	1,044	1,009
Ukupno	90,787	100.00	3,799	2,661

6.4. Podjela izloženosti po geografskim područjima razvrstanim na bazi značajnih kategorija izloženosti banke (opštine).

Struktura portfolija po opštinama Crne Gore na dan 31.12.2019. godine:

Struktura portfolija po opštinama Crne Gore

▪ opština	▪ 01 - Podgorica	▪ 02 - Nikšić	▪ 03 - Bijelo Polje
▪ 04 - Berane	▪ 05 - Kotor	▪ 06 - Bar	▪ 07 - Pljevlja
▪ 08 - Cetinje	▪ 09 - Danilovgrad	▪ 10 - Kolašin	▪ 14 - Mojkovac
▪ 15 - Andrijevica	▪ 18 - Herceg Novi	▪ 19 - Budva	▪ 20 - Tivat
▪ 21 - Žabljak			

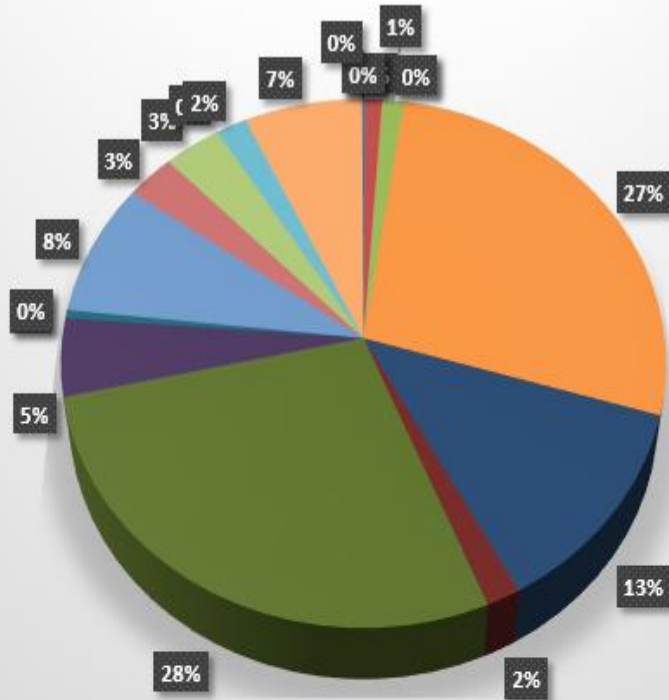
6.5. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti ili tipovima drugih ugovornih strana, razvrstana na kategorije izloženosti

Banka nastoji diverzifikovati izloženost po djelatnostima, i zavisna je od privredne aktivnosti koja se odvija na teritoriji Crne Gore.

Struktura kredita po djelatnostima na dan 31.12.2019. godine:

R.br.	Djelatnost	Iznos kredita u (000) eur	Učešće (%)
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	63	0.07%
2	Vađenje rude i kamena	581	0.64%
3	Prerađivačka industrija	742	0.82%
4	Snabdijevanje električnom energijom	0	0.00%
5	Snabdijevanje vodom	0	0.00%
6	Građevinarstvo	16,146	17.78%
7	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	7,424	8.18%
8	Saobraćaj i skladištenje	995	1.10%
9	Usluge pružanja smještaja i ishrane	16,338	18.00%
10	Informisanje i komunikacije	2,815	3.10%
11	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	302	0.33%
12	Poslovanje nekretninama	0	0.00%
13	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	4,896	5.39%
14	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1,665	1.83%
15	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	2,000	2.20%
16	Obrazovanje	0	0.00%
17	Zdravstvo i socijalna zaštita	1,059	1.17%
18	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	4,104	4.52%
19	Ostale uslužne djelatnosti	44	0.05%
20	Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	0	0.00%
21	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	0	0.00%
22	Fizička lica - rezidenti	3,749	4.13%
23	Nerezidenti	27,864	30.69%
	Ukupno :	90,787	100.00%

Izloženost po djelatnostima

- Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
- Prerađivačka industrija
- Snabdijevanje vodom
- Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla
- Usluge pružanja smještaja i ishrane
- Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
- Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje
- Zdravstvo i socijalna zaštita
- Ostale uslužne djelatnosti
- Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela
- Vađenje rude i kamena
- Snabdijevanje električnom energijom
- Građevinarstvo
- Saobraćaj i skladištenje
- Informisanje i komunikacije
- Poslovanje nekretninama
- Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
- Obrazovanje
- Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti
- Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca

7. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti

Banka u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala izračunava potrebni kapital za kreditni rizik primjenom standardizovanog metoda.

Prema Odluci o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore u skladu sa Zakonom o bankama i članom 5. istoimene Odluke, Banka priprema i dostavlja izvještaje o potrebnom kapitalu za kreditni rizik (obraci: PBA i PVB).

Ovi izvještaji su u funkciji izračuna potrebnog kapitala za kreditni rizik. U nastavku slijede pomenuti izvještaji u njihovoj izvornoj formi.

Obrazac PBA- Izvještaj o ponderisanoj bilansnoj aktivi

Naziv potraživanja		Bruto izloženosti	Rezervacije (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrij.)	Iznos izloženosti	Rizikom ponderisani iznos izlož.	Pozicija
		1	2	3=1-2	4	5
Ponder 0%						
1	Izloženost prema Evropskoj centralnoj banci			0	0	1
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	2
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 0 i 1			0	0	3
4	Izloženost prema centralnoj vladi u Crnoj Gori i CBCG	125,937	559	125,378	0	4
5	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama (član 25 Odluke o adekvatnosti kapitala) - u daljem tekstu: Odluka			0	0	5
6	Izloženost prema međunarodnim organizacijama (član 26 Odluke)			0	0	6
7	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	71,565		71,565	0	7
8	Zlatne poluge koje se nalaze u trezoru banke ili su deponovane na drugom mjestu kao obezbjeđenje za obaveze banke			0	0	8
9	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% (član 102 stav 1, član 103 tačka 1, član 104 Odluke)	59,273	299	58,974	0	9

10	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	10
	Ponder 10%					
1	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 1			0	0	11
2	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 10% (član 102 stav 2, član 103 tačka 2 Odluke)			0	0	12
	Ponder 20%					
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	13
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	14
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeaća <u>dužim od tri mjeseca</u> , sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	15
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeaća <u>do tri mjeseca</u> , sa stepenom kreditnog kvaliteta 1,2 ili 3	7,099	35	7,063	1,413	16
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>ne koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeaća <u>do tri mjeseca</u> (ukoliko ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije nije veći)			0	0	17
6	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 2	0	0	0	0	18
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	19
8	Kratkoročne izloženosti prema institucijama i privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 52 Odluke)			0	0	20
9	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 52 Odluke)			0	0	21
10	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 154 Odluke)			0	0	22
11	Gotovina na putu			0	0	23
12	Dio izloženosti koji je obezbijeden do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 20%			0	0	24

13	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 20% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	25
	Ponder 35%					
1	Izloženosti obezbijedene stambenim nepokretnostima za koje su ispunjeni uslovi iz člana 37 Odluke	843	63	780	273	26
2	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet stambena nepokretnost ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 37 stav 2 Odluke			0	0	27
	Ponder 50%					
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0	28
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0	29
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća <u>dužim od tri mjeseca</u> , sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 ili 3			0	0	30
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća <u>do tri mjeseca</u> , sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5	7,753	39	7,714	3,857	31
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>ne koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća <u>dužim od tri mjeseca</u> (ukoliko ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije nije veći)			0	0	32
6	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave (član 22 Odluke), administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>ne koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća <u>do tri mjeseca</u> , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0	33
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	34
8	Izloženosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom na <u>poslovnoj nepokretnosti</u> u Crnoj Gori do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 1 Odluke)	3,407	328	3,079	1,540	35
9	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0	36
10	Izloženosti ili djelovi <u>dospjele a nenaplaćene izloženosti</u> (duže od 90 dana) koji su obezbijedeni nepokretnostima iz člana 35 stav1 tačka 1i 2 Odluke, za koje su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 4	11	7	4	2	37
11	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 3			0	0	38

12	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)			0	0	39
13	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitenta) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)			0	0	40
14	Izloženosti koje su u potpunosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom nad poslovnim nepokretnostima na teritoriji zemalja članica EU (dijelu izloženosti utvrđenom u skladu sa članom 39 Odluke)			0	0	41
15	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 52 Odluke)			0	0	42
16	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 154 Odluke)			0	0	43
17	Dio izloženosti koji je obezbijeden do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 50%			0	0	44
18	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 50% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	45
	Ponder 75%					
1	Izloženost prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima (ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 34 Odluke)	2,865	108	2,757	2,068	46
	Ponder 100%					
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5	3,965	79	3,886	3,886	47
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5 i 6			0	0	48
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, za koje banka <u>ne koristi kreditni rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije ili izvozne kreditne agencije			0	0	49
4	Izloženost prema javnim državnim tijelima iz člana 24 stav 2Odluke			0	0	50
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća <u>dužim od tri mjeseca</u> , sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5	3,501	67	3,434	3,434	51
6	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave (član 22 Odluke), administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>ne koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća <u>do tri mjeseca</u> , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5			0	0	52
7	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>ne koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća <u>dužim od tri mjeseca</u> , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5			0	0	53

8	Učešće banke u kapitalu ili ulaganje u druge elemente sopstvenih sredstava druge kreditne institucije ukoliko ne predstavlja odbitnu stavku sopstvenih sredstava (član 31 Odluke)			0	0	54
9	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4			0	0	55
10	Izloženost prema privrednim društvima za koje ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije pod uslovima iz člana 32 stav 2 Odluke	272		272	272	56
11	Izloženosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 2 Odluke)	2,353	526	1,827	1,827	57
12	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0	58
13	Ostale izloženosti obezbijedene nepokretnostima (koje ne ispunjavaju uslove za razvrstavanje u neku od kategorija iz člana 35, stava 1, tačka 1 i 2)	5,618	906	4,712	4,712	59
14	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijedeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezerve za potencijalne kreditne gubitke prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti	296	296	0	0	60
15	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijedeni nepokretnostima iz člana 35 stav1 tačka 1i 2Odluke umanjanim za rezervacije za potencijalne gubitke(član 42 stav 3 Odluke)			0	0	61
16	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 4			0	0	62
17	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0	63
18	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0	64
19	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4 (član 52 Odluke)			0	0	65
20	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije (član 52 stav1 tačka 2 Odluke)			0	0	66
21	Učešće u kapitalu <u>drugih pravnih lica</u> i ostalim kapitalnim ulaganjima, isključujući ulaganja koja predstavljaju odbitnu stavku pri izračunavanju sopstvenih sredstava banke(član 58 Odluke)	215	4	211	211	67
22	Materijalna imovina (zemljište, zgrade, oprema, avansi za materijalnu imovinu i materijalnu imovinu u pripremi (Član 62 Odluke)	3,392		3,392	3,392	68
23	Izloženosti za koje drugim odredbama ove odluke nije propisan način primjene pondera rizika član 63 Odluke)	21,384	2,196	19,188	19,188	69
24	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 3(član 154 Odluke)			0	0	70
25	Dio izloženosti koji je obezbijeden do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 100%			0	0	71
26	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 100% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	72

	Ponder 150%					
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	73
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 7			0	0	74
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeca <u>dužim od tri mjeseca</u> , sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	75
4	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeca <u>dužim od tri mjeseca</u> , sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	76
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeca <u>do tri mjeseca</u> , sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	77
6	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave (član 22 Odluke), administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>ne koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeca <u>do tri mjeseca</u> , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	78
7	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka <u>ne koristi rejting</u> utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeca <u>dužim od tri mjeseca</u> , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	79
8	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeca <u>do tri mjeseca</u> , sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	80
9	Izloženost prema <u>privrednim društvima</u> za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom <u>kreditnog kvaliteta 5 ili 6</u>			0	0	81
10	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezervacije za potencijalne kreditne gubitke <u>ne prelaze 20% neobezbijeđenog dijela</u> ukupne izloženosti			0	0	82
11	Visokorizične izloženosti u skladu sa članom 43 i 44 Odluke			0	0	83
12	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5, ili 6 (član 51 Odluke)			0	0	84
13	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5, ili 6 (član 51 Odluke)			0	0	85
14	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6 (član 52 Odluke)			0	0	86
15	Izloženosti po osnovu ulaganaja u otvorene investicione fondove povezanih sa visokim rizikom (član 52, stav 2 Odluke)			0	0	87
	Ponder 350%					
1	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 (član 154 Odluke)			0	0	88
	UKUPNO PONDERISANA BILANSNA AKTIVA	319,750	5,512	314,238	46,074	89

Obrazac PVB- Izvještaj o ponderisanim vanbilansnim stavkama

R. br.	Vrsta vanbilansnih stavki	Iznos izloženosti							Faktor konverzije	Iznos izloženosti nakon primjene faktora konverzije							UKUPNO	Pozicija	
		0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%		0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%			
Nizak rizik																			
1.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani (ugovori o kreditu, kupovini hartija od vrijednosti, izdavanju garancija ili akcept) koji se mogu bezuslovno opozvati u svakom trenutku bez prethodnog obavještanja, ili daju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika kredita	0	0	0	0	0	0	0	0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	1
2.	Besuslovno opozive kreditne linije odobrene stanojništvu (kreditne kartice, prekoračenja na računu) za koje ugovoreni uslovi dozvoljavaju banci da ih u potpunosti opozove (bezuslovno opozive kreditne linije)	0	0	0	0	0	0	0	0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	2
3.	Izloženosti koje su predmet materijalne i nematerijalne kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0%	199,350	0	0	0	0	0	0	0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 0%																			
Srednje nizak rizik																			
1.	Dokumentarni akreditivi kod kojih isporuka ima ulogu kolaterala i drugi instrumenti za koje postoji mogućnost potpunog namirenja iz kolaterala	0	0	0	0	0	0	0	0	20%	0	0	0	0	0	0	0	0	5
2.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani s originalnim rokom dospijeća do jedne godine, koji ne mogu biti bezuslovno opozvani u bilo koje vrijeme bez prethodnog obavještenja kao i neiskorišćeni kreditni aranžmani koji ne pružaju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika	0	0	0	0	20	1,811	0	0	20%	0	0	0	0	4	362	0	365	6
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 20%																			
Srednji rizik																			
1.	Izdati i potvrđeni dokumentarni akreditivi (koji ne predstavljaju stavku srednje niskog rizika)	945	0	0	146	51	854	0	0	50%	473	0	0	73	26	427	0	483	8
2.	Jemstva i garancije (uključujući činidbene garancije, garancije za dobro izvršenje posla, carinske garancije i garancije za izmirenje poreza) i garancije koje nemaju svojstvo kreditnih supstituta	0	0	0	0	0	0	0	0	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	9
3.	Neopozivi stand-by akreditivi koji nemaju svojstvo kreditnih supstituta	5,858	0	0	0	203	391	0	0	50%	2,929	0	0	0	102	196	0	272	10
4.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani (kupovina HOV, izdavanje garancija ili akcepta) sa originalnim rokom dospijeća dužim od jedne godine	0	0	0	0	0	0	0	0	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	11
5.	Aranžmani u vezi s izdavanjem kratkoročnih obveznica (NIFs) i obnovljivi aranžmani pokroviteljstva nad izdavanjem srednjoročnih obveznica (RUFs)	0	0	0	0	0	0	0	0	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	12
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 50%																			
Visoki rizik																			
1.	Garancije koje imaju svojstvo kreditnih supstituta	546	0	173	326	70	2,880	0	0	100%	546	0	173	326	70	2,880	0	3,156	14
2.	Akcepti	0	0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	15
3.	Indosirane mjenice koje ne glase na drugu banku	0	0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	16
4.	Transakcije sa pravom na regres	0	0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	17
5.	Neopozivi stand-by akreditivi koji imaju svojstvo kreditnih supstituta	0	0	0	0	0	12	0	0	100%	0	0	0	0	0	12	0	12	18
6.	Imovina kupljena na osnovu ugovora o direktnoj terminskoj kupovini	0	0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	19
7.	Ugovori o terminskim depozitima	0	0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	20
8.	Neplaćeni dio djelimično uplaćenih akcija i hartija od vrijednosti	0	0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	21
9.	Ugovori o prodaji i reotkupu imovine	0	0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	22
10.	Ostale rizične vanbilansne obaveze	0	0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	23
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 100%																			
UKUPAN IZNOS PONDERISANIH VANBILANSNIH STAVKI		206,699	0	173	472	344	5,948	0			3,948	0	173	399	201	3,877	0	4,288	25

8. Rizik druge ugovorne strane

Rizik druge ugovorne strane predstavlja rizik od neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji prije konačnog poravnania novčanih tokova transakcije.

Banka nema trgovačku knjigu, pa samim tim ni rizik koji proizilazi iz trgovačke knjige, slijedi da nije izložena rizicima koji proizilaze iz trgovačke knjige, a tu se prije svega misli na pozicijski rizik, rizik poravnania i rizik druge ugovorne strane, odnosno Banka ne izdvaja potreban kapital za rizik druge ugovorne strane.

9. Operativni rizik

Operativni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka u poslovanju banke, usljed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan banke za obavljanje određenih poslova za banku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu izložiti banku gubitku, uključujući i pravni rizik.

Za utvrđivanje potrebnog kapitala za operativni rizik Banka koristi jednostavan metod.

Osnovicu za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik predstavlja prosjek neto kamatonosnih prihoda i neto nekamatonosnih prihoda za 2017, 2018. i 2019. godinu. Na tako utvrđenu osnovicu primjenjen je koeficijent od 0,15. Dobijeni iznos se potom uvećava za 25% i tako dobijeni rezultat predstavlja iznos potrebnog kapitala za operativni rizik Banke.

10. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Banka je tokom 2019. godine izvršila nezavisnu procjenu cjelokupne imovine i obaveza zavisnog preduzeća Universal Capital Development i izvršila svođenje na fer vrijednost koja, na dan 31.12.2019. godine, iznosi EUR 215 hiljada.

11. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige

Banka mjeri uticaj rizika kamatne stope na promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige, korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka, na bazi koga se utvrđuje i potreban kapital za rizik kamatne stope. Potreban kapital za rizik kamatne stope predstavljaće 10% prosječne rizikom ponderisane pozicije bankarske knjige za period od 3 mjeseca. Ovaj rizik je materijalno značajan za Banku. Banka je na dan 31.12.2019. godine izdvojila EUR 561 hiljada po osnovu rizika kamatne stope koji proizilaze iz bankarske knjige.

12. Sekjuritizacija

Banka ne obavlja poslove sekjuritizacije, pa stoga ne objavljuje informacije o takvim izloženostima.

13. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

13.1. Politike i procesi za korišćenje bilansnog i vanbilansnog netiranja

U dijelu materijalne kreditne zaštite Banka ne koristi postupke bilansnog i vanbilansnog netiranja,

Banka kod depozita i drugih kolaterala koristi jednostavne metode u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

13.2. Politike i procesi za priznavanje i upravljanje kolateralom

Banka, za potrebe ublažavanja kreditnog rizika, koristi sljedeće vrste kreditne zaštite tj. tehnike ublažavanja kreditnog rizika:

- materijalnu kreditnu zaštitu kojom se smanjenje kreditnog rizika obezbjeđuje pravom Banke da u slučaju neispunjavanja obaveza ili nastanka drugog ugovorenog kreditnog događaja koji se odnosi na drugu ugovornu stranu (klijenta dužnika) unovči ili ostvari prenos, prisvajanje ili zadržavanje određene imovine ili novčanog iznosa, ili smanji iznos izloženosti na iznos razlike između iznosa izloženosti i iznosa potraživanja Banke po osnovu kreditne zaštite,
- nematerijalnu kreditnu zaštitu kojom se smanjenje kreditnog rizika obezbjeđuje obavezivanjem treće strane na plaćanje određenog iznosa u slučaju neispunjavanja obaveza od strane dužnika ili nastanka nekog drugog ugovorenog kreditnog događaja.

Pri svakom odobravanju kredita ili sa kreditom izjednačenog plasmana treba ocjenjivati koja vrsta kreditne zaštite – obezbjeđenja je najpovoljnija za Banku.

Prilikom uzimanja instrumenata obezbjeđenja Banka posebno vodi brigu o aspektu njihove likvidnosti, odnosno brzini realizacije naplate u slučaju da se instrumenti naplate moraju koristiti.

Prema likvidnosti instrumenti obezbjeđenja potraživanja dijele se na:

- visoko likvidne instrumente obezbjeđenja: depoziti, neopoziva garancija prvoklasne Banke, jemstvo Budžeta Republike Crne Gore, garancija opština i državnih fondova,
- likvidne instrumente obezbjeđenja: hartije od vrijednosti,
- prihvatljivi instrumenti obezbjeđenja: hipoteka na nepokretnoj imovini, zaloga na pokretnoj imovini, korporativno jemstvo, lično jemstvo.

Obezbjeđenje kredita se može odnositi na bilo koja pogodna sredstva (u aktivi), kojima zajmotražilac raspolaže kao specifičnom zalogom, radi obezbjeđenja vraćanja kredita.

13.3. Opis osnovnih vrsta kolaterala kojim se banka koristi

U cilju zaštite plasmana Banka koristi garanciju i zalogu.

Garancija (jemstvo) se primjenjuje kao ugovorno obezbjeđenje i to najčešće u slučajevima kada se radi o odobravanju manjih iznosa kratkoročnih kredita. Sa ugovorom o jemstvu, jemac se obavezuje povjeriocu nekog trećeg lica (glavnog dužnika) da će, u slučaju da glavni dužnik ne izvrši obavezu, on istu izvršiti umesto njega.

Garancija može biti i u obliku: mjeničnog jemstva (akcepta i avala), garancija i supergarancija drugih banaka, polisa osiguranja vinkuliranih na Banku i dr.

Zaloga je pravno sredstvo obezbjeđenja potraživanja, na osnovu koga povjerilac može svoje potraživanje naplatiti iz založene stvari ili prava prije ostalih povjerilaca, za slučaj da dužnik ne ispuni obavezu o dospelosti, nezvezano za činjenicu kod koga se nalazi založena stvar.

Prema vrsti stvari koja se daju u zalogu Banka koristi :

- založno pravo na pokretnim stvarima (ručna zaloga) i
- založno pravo na nepokretnim stvarima (hipoteka)

Ručna zaloga je založno pravo prema kome se ugovorom o zalozi obavezuje dužnik, ili neko treći (zalagodavac), prema povjeriocu (zalogoprimcu) da mu preda neku pokretnu stvar, na kojoj postoji pravo svojine, da bi se prije ostalih povjerilaca mogao naplatiti iz njene vrijednosti, ako mu potraživanje ne bude isplaćeno o dospelosti.

Hipoteka je založno pravo na nepokretnostima na osnovu koje njen titular (hipotekarni poverilac) može da se naplati iz hipotekarne stvari, ukoliko mu potraživanje ne bude ispunjeno o roku, a hipotekarna stvar ostaje u državini dužnika.

13.4. Glavne vrste garanata/jemaca i drugih pružalaca kreditne zaštite za kreditne derivate i njihovu sposobnost

Banka ne koristi kao sredstvo kreditne zaštite ugovore o kreditnim derivatima.

13.5. Informacije o koncentracijama tržišnog i kreditnog rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika

Banka kontinuirano vrši analizu strukture i kvaliteta cjelokupnog kreditnog portfolia, koja obuhvata analizu koncentracije rizika sadržanu u portfoliu i procjenu budućih trendova strukture i kvaliteta kreditnog portfolia.

Pod koncentracijom izloženosti podrazumjeva se više kredita i drugih izloženosti koji su direktno ili indirektno odobreni pojedinačnom korisniku, grupi povezanih korisnika, licima povezanim sa bankom, pojedinim industrijskim i ekonomskim sektorima, geografskim regionima, kao i druge grupe kredita i ostalih izloženosti koje imaju slične karakteristike rizika.